

Anul: 2016

Cod RAN: 85065.09

Perioade: Preistorie

Epoci: Paleolitic, Mezolitic

Categorii sit: Domestic

Autori: Dan Lucian Buzea, Marian Cosac, Valentin Dumitrașcu, Ulrich Hambach, Monica Mărgărit, George Murătoareanu, Alexandru Petculescu, Alexandru Radu, Loredana Niță, Daniel Vereș, Katalin Hubay, Christoph Schmidt, Ștefan Vasile

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Universitatea "Valahia", Târgoviște, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Geowissenschaften Universität Bayreuth, Germania, Universitatea "Valahia", Târgoviște, Universitatea "Valahia", Târgoviște, Institutul de Speologie "Emil Racoviță" București, Direcția de Cultură Dâmbovița, Universitatea "Valahia", Târgoviște, Institutul de Speologie "Emil Racoviță" Cluj-Napoca, University of Debrecen, Geowissenschaften Universität Bayreuth, Germania, Universitatea din București

Raport

Abri 122/1200 este amplasat în versantul drept al Cheilor Vârghișului, în sectorul terminal al acestora, cu acces dinspre localitatea Vârghiș, fiind reprezentat de un adăpost sub stâncă, dar care prezintă pe o latură a sa o mică grotă (fig. 1). Situl a fost cercetat sub coordonarea lui I. Deneș în mai multe etape, în anii 1989, 1990, 1995 și 1996. Săpătura sa a fost efectuată prin înregistrarea materialului arheologic folosind trei coordonate, fapt ce a permis raportarea acestuia la un unic punct zero și corelarea rezultatelor cu noile săpături (fig. 2).

Obiectivele din anul 2016 au fost continuarea cercetării arheologice în proximitatea secțiunii S1, în profunzimea grotei (fig. 3), prin dezvelirea in situ a materialului antropic și colectarea de probe necesare stabilirii vârstei locuirii paleolitice. Materialul arheologic identificat a fost înregistrat prin raportarea la trei coordonate (fig. 4).

Componența eșantionului litic nu diferă radical de cea observată în rapoartele anterioare. Principalele materii prime în jurul cărora se organizează producția de suporturi sunt, așa cum am mai menționat, cuarțul, bazaltul/andezitul și lăditul/opalul. Alte materii prime, precum silexul, jaspul și, posibil, calcedonia, nu apar decât sporadic, fie sub forma pieselor retușate, fie sub aceea a așchiilor izolate de restul secvenței operatorii. Dintre categoriile de debitaj, cea mai slabă reprezentare poate fi observată în cazul nucleelor și al suporturilor laminare, urmate de produsele corticale, piesele retușate și piesele bifaciale (mai puțin de 10 exemplare din fiecare categorie). Cea mai mare parte a eșantionului este formată din așchii, resturi de debitaj/produse indeterminate și galeți, majoritar fragmentați. În cazul acestora din urmă, fragmentarea pare să aibă cauze naturale; într-un singur caz, cel al unui galet din silex, pe lângă negativele desprinderilor accidentale, este vizibil și negativul unei așchii, probabil detașată în scopul de a verifica omogenitatea galetului.

Așchiile apar, în principal, sub forma pieselor fragmentate, proximale sau distale. Exemplarele complete prezintă talon neted sau cortical, rareori fațetat și dimensiuni variabile, de 35-39/55-60 mm lungime, 26-36/41-47 mm lățime și 5-7/11-13 mm grosime. Selecția suporturilor modificate intenționat (retușate) ia în calcul, în general, așchii mai lungi și mai late decât cele rămase neretușate. Modificările efectuate sunt observabile fie la nivelul uneia din laturile lungi, fie transversal, definind, în special, piese de tip racloir, sau așchii retușate parțial.

Piesele bifaciale sunt fasonate exclusiv pe suporturi laminare – doar în cazul bifacialei fragmentate din

cuartit această observație nu se verifică; maximul lățimii și grosimii pieselor caracterizează partea lor mediană, iar minimul acestor valori se înregistrează în partea distală. Valorile lungimii sunt variabile, indiferent de starea de conservare a pieselor, situate între 47 mm și 82 mm.

La o analiză preliminară, materialul litic colectat poate fi corelat cu faună provenind de la erbivore de talie mare (Bos/Bison) și medie (Capra), canide (Canis lupus) și urs (Ursus spelaeus). În profunzime grotei, a fost dezvelit un craniu de Capra ibex, asociat cu utilaj litic și depuneri de ocru (fig. 5 și 6)

Nivelul productiv arheologic a oferit o asociație de opt specii de mamifere mici: *Microtus arvalis*, *Microtus gregalis*, *Lagurus lagurus*, *Arvicola terrestis*, *Cricetulus migratorius*, *Cricetus cricetus*, *Sorex araneus* și *Microtus nivalis*, recuperate pe două niveluri, pase mecanice, săpate în această campanie. Această asociație este relativ comună și caracteristică pentru interglaciul Pleistocenului Superior din România, fiind descrisă anterior din mai multe depozite carstice din zona carpatică și Dobrogea (Petculescu, 2013) ori nordul Bulgariei (Popov, 1994). Prezența acestor mamifere mici indică, pentru intervalul de timp în care a avut loc constituirea depozitului fosilifer (isotopic stage 3), un climat destul de rece (sugerat în special prin prezența lui *M. nivalis* la o altitudine de numai 600 m.), prin comparație cu climatul actual, dar în mod evident mai cald și mai umed raportat la perioadele de maxim glaciatic. Vegetația era alcătuită din ierburi înalte, tufișuri și arbuști (apariția lui *S. araneus*). Existența unei surse de apă permanente este dezvăluită prin identificarea speciei *A. terrestris* (șoarecele de apă). Această asociație faunistică, alcătuită pentru moment din 27 de indivizi, indică condiții climatice tranzitorii, specifice unei perioade interglaciare.

Au fost identificate și reptile: *Natrix* sp. (cf. *Natrix natrix* – șarpele de casă), Colubrinae indet. (cf. *Zamenis* sp.); amfibieni: *Rana* sp. (cf. *Rana temporaria* – broasca roșie de munte) *Pelophylax* sp., *Hyla* sp., dar și pești: Osteichthyes indet. Prezența păsărilor - Aves indet. este dedusă pe baza fragmentelor de coji de ouă de tip ornithoid.

În acest stadiu preliminar al cercetărilor arheologice, estimarea vârstei materialului arheologic ridică o serie de probleme. Rezultatele obținute până în acest moment ne plasează la limita metodei radiocarbon. Proba prelevată de la 227-237 cm adâncime a indicat o vârstă de >42.200 14C yr BP, iar aceea de la 260 cm, o vârstă de 37.325 – 35.800 cal yr BP și 45.073 – 41.467 cal yr BP. Mostrele necesare datării, cărbune și os, au fost prelevate doar din concentrări evidente de material arheologic. Vârsta sedimentului de la 250-260 cm adâncime a fost estimată la 141 ± 12 ka – OSL și 173 ± 41 ka – IRSL.

Informații suplimentare online

[Raportul 5753 din cronica.cimec.ro](http://raportul5753.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
